

Le Serpent ruim 90 jaar

Langzaam maar zeker wordt er steeds meer bekend over Le Serpent, het 52 meter lange, 10 meter brede en 6 meter hoge wrak dat 'ergens in de zomer' op zijn definitieve plaats komt te liggen. Op duiklocatie Haven van Scharendijke, links (ten westen) van de reef balls.

FOTO'S: MARION HAARSMA

Een bezoek van Bastiaan Matthijssen, eigenaar van de Kabbelaar en een van de initiatiefnemers, aan het Franse Le Havre heeft duidelijk gemaakt dat 'de slang' daar in Normandië op 7 maart 1921 van stapel is gelopen. Een van de in totaal 19 betonnen schepen – er was gewoon geen staal voorhanden – die er na de Eerste Wereldoorlog zijn gebouwd en zijn vernoemd naar reptielen.

TRANSPORTSCHIP De Serpent (en de overige 18 schepen uit de serie) was een transportschip dat aanvankelijk met kolen tussen Frankrijk en Engeland voer. Het heeft nooit een eigen motor gehad. Het werd gesleept door boten met een vermogen van 1000 pk. De betonnen 'bakken' behoren tot de klasse schepen type Lizard. Ze zijn in opdracht van

de Franse regering ontworpen door ingenieur Eugène Freyssinet (1879-1962), wiens roem op dat moment al erg groot was in bedenken en ontwikkelen van 'voorgespannen beton'.

Van de negentien schepen zijn er in de Tweede Wereldoorlog vier in beslag genomen door het Duitse bezettingsleger. Door de Hafenkommantant in Le Havre in mei 1942. Verschillende van deze schepen werden tot zinken gebracht door de Duitsers op de stranden van Le Havre. Anderen zonken in de rivier door de bombardementen. Drie van hen werden gered en verplaatst naar Octeville

en sommigen werden ter plekke vernietigd met explosieven.

OVERLEEFD Le Serpent heeft de oorlog overleefd en het schip heeft in de Tweede Wereldoorlog nog dienst gedaan op de Atlantische Oceaan om troepen te kunnen bevoorraden. De Serpent was in 1924 overigens al verkocht en duikt in de geschiedenis eigenlijk pas weer op in 1970. Het wordt dan – liggend in de haven van Antwerpen – verkocht aan een aannemer. Die heeft 'tijdelijk' echter geen emplooi voor het schip en parkeert het in het Zeeuwse Schelphoek.

Dat 'tijdelijk' blijkt achteraf wel heel erg lang te zijn. De betonnen bak blijft zelfs decennialang op een zandplaat in natuurgebied de Schelphoek liggen. Ook al wordt er al wel een (eerste) poging gewaagd het wrak te lichten. Al in 1971, een jaar na het afzinken. De berging verloopt zacht uitgedrukt niet succesvol. Het bergingsschip van de aannemer zonk, en zo lagen er twee wrakken. Jammer voor de duikers is het bergingsschip zelf wel geborgen... Er waren anders twee wrakken geweest...

PRIORITEITEN Vanaf de kant is het wrak van Le Serpent door de jaren heen lastig te zien tussen de grote caissons die daar nog liggen van de Deltawerken. Eigenlijk alleen bij laag water. Twaalf jaar geleden, na de eerste kennismaking met het scheepscasco, opperde Bas Mathijssen sr., toenmalig eigenaar van De Kabbelaar, de idee 'iets af te zinken' en er werd toen nog aan van alles gedacht: van tunneldelen tot heipalen, van zeecontainers tot aan een scheepswrak, Le Serpent dus.

Praktisch gezien toen makkelijker gezegd dan gedaan en er gebeurde jarenlang weer niets. In 2008 werd Bas Mathijssen jr. getipt over het feit dat het wrak in de Schelphoek volgens Rijkswaterstaat 'in de weg' lag. En zo werd het idee om dit wrak, Le Serpent, af te zinken in de Grevelingen nieuw leven in geblazen. Aannemer Timmerman uit Yerseke begon in januari met de berging en op 1 februari dreef Le Serpent. Omdat Timmerman echter andere werkzaamheden had met meer prioriteit parkeerde hij het wrak met de achterstevan op nieuw op een zandbank in Schelphoek.

GOED BEREIKBAAR Als alles volgens plan verloopt wordt het deze zomer naar de Grevelingen versleept. De paar gaten in de romp zijn gedicht en het schip is van alle schadelijke bestanddelen ontdaan. Het komt in de (nog) getijloze Grevelingen te liggen op een

diepte tussen de 3 en 12 meter en dus voor iedere (sport)duiker goed bereikbaar. De grote ruimten worden toegankelijk en zijn zowel voor de beginnende als gevorderde duiker interessant. Naar verwachting zal het betonnen wrak snel prachtig begroeien. In het wrak wordt ook een aantal onderwatercamera's geplaatst zodat iedereen vooraf bekijken hoe het zicht is rond en in het wrak. En wie dat tijdig meldt is te zien tijdens zijn/haar duik op het internet.

Overigens: het (opnieuw) afzinken van Le Serpent is een project van de NOB via de speciaal hiervoor in het leven geroepen Stichting Zeeuwse Duikwrakken, samen met Rijkswaterstaat Zeeland, Provincie Zeeland, Gemeente Schouwen-Duiveland, Natuur- en Recreatieschap De Grevelingen en Dive-Inn De Kabbelaar. Projectleider is Gerius van Woudenberg van Rijkswaterstaat Zeeland. De kosten van het gehele project bedragen circa 300.000 euro.

Aannemer Timmerman uit Yerseke heeft de werkzaamheden hervat. Het wrak van de Serpent, dat na de (eerste) lichting op 1 februari dreef, maar daarna toch weer met de achterstevan op een zandbank in Schelphoek werd geparkeerd omdat Timmerman andere werkzaamheden voorrang gaf, is eind april weer onder handen genomen. Fotografe Marion Haarsma was er bij en op deze pagina's een impressie van de activiteiten om het schip opnieuw te lichten, straks naar de Grevelingen te vervoeren en daar weer geheel gestript en milieuvriendelijk te laten zinken.

